

Sazlı-sözlü kəlağayı mədəniyyətimizin bir parçasıdır

İnsan nə qədər yaşa dolsa da, uzun illər ömür sürsə də, keçmişindən ayrılmır, onu tez-tez xatırlayır. Xatırladıqca da sanki zaman məsafəsi qısalır, addım-addım ona yaxınlaşır, əlçatan olur. Olanlar, keçənlər daim gözələri önündə canlanır.

Güllü Eldar Tomarlı (Aliyeva) da keçmişini qadınlarımızın qədim baş geyimi olan kəlağayıya sevgidə tapıb. Eviyədə kəlağayı muzeyi yaradıb. Muzeyi zənginləşdirmək üçün xeyli axtarışlar aparıb, el-el, oba-oba gəzərək ən qədim kəlağayı nümunələrini, qədim əşyaları toplayıb.

Güllü xanım Gürcüstan Respublikasının Rustavi şəhərində dünyaya göz açıb. Uzun müddət bu şəhərdə yaşayıb, təhsil alıb. Sonra tale onu Azərbaycana gətirib. Dörd uşaq anası olan Güllü Aliyeva bu gün həyatının ən gözəl günlərini yaşayır. Övladları ilə bərabər evində düzəltdiyi kəlağayı muzeyinə də elə övlad qayğısı göstərir. Kəlağayını hər yerdə təbliğ edir, onu gənc nəsə sevdirməyə çalışır. Müxtəlif səpkili tədbirlər keçirir, maarifləndirmə işləri aparır. Hazırda onun muzeyində 200-dən çox kəlağayı nümayiş etdirilir. Kəlağaydan başqa muzeydə qədim geyimlər, xalça toxuyan dəzgah, neçə illərdən qalan alət və avadanlıqlar da var. Güllü

Aliyevanın milli baş örpəyimiz olan kəlağayının mədəniyyətimizdəki, mədəniyyətimizdəki, şəərəfli tariximizdəki, xalqımızın dünyagörüşündəki, adət-ənənələrindəki önəmindən bəhs edən dörd kitabı - "Azərbaycan kəlağayı - min illərin yadigarı", "Kəlağayı əlvan, qıyqacı", "Anam kəlağaylı bir muğamıydı...", "Anam - kəlağaydı, kəlağay - anam..." işıq üzə görüb.

Kəlağayıya sevgisinin haradan yarındığını soruşanda Güllü xanım xeyli düşünüb dedi ki, rəhmətlik Cahan nənəsi həmişə başına kəlağayı örtər, onu çox səliqəli saxlayardı: "Hərdən də nəvələrinə kəlağayın gözəlliyini vəşf edən bayatılar söyləyər. Nənəmin dilindən qopan bu bayatılar gündün, an-an kəlağayını bizə sevdirdi. Bu sevginin təsirindəndir ki, kiçik yaşlarımdan kəlağayı örtməyə başladım.

Nənəm rəhmətə getməzdən bir neçə gün əvvəl illərdən bəri başına örtüyü sarı rəngli kəlağayısını səliqə ilə büküb mənə hədiyyə etdi. Dedi ki, bunu məndən yadigar saxlayarsan. Cahan nənəmin kəlağayısını da ən qiymətli eksponat kimi muzeyə qoymuşam".

Söhbət zamanı Güllü Aliyevadan onu da öyrəndik ki, 24-28 noyabr 2014-cü ildə Parisdə keçirilən Qeyri-Maddi Mədəni İrsin Qorunması üzrə Hökumətlərarası Komitənin doqquzuncu sessiyasında "Kəlağayı sənəti və simvolizmi, qadın ipək baş örtüklərinin hazırlanması və istifadə olunması" UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Repräsentativ Siyahısına daxil edilmişdir. Bu əlamətdar günlə əlaqədar olaraq hər il 26 noyabr ölkəmizdə "Azərbaycan Kəlağayı Günü" kimi qeyd olunur. Bu il həmin əlamətdar hadisənin 10-cu ildönümüdür. Bununla əlaqədar Mirvarid Dilbazi Poeziya Məclisi İctimai Birliyinin təşəbbüsü və dəstəyi ilə "Anam - kəlağaydı, kəlağay - anam..." kitabı nəşr olunub.

Söhbət zamanı Güllü xanım kəlağayının yeni yaranmış formalarından, inkişafından böyük sevinclə danışıdı. Ürəyindən keçən bir istəyi də dilə gətirdi. Dedi ki, mahir ustaların hazırladıkları yeni kəlağayları görəndə uşaq kimi sevinirəm. Kəlağayı ilə bağlı bizim də bir arzu və istəyimiz var. İstə-

yerik ki, Zəfərimizin rəmzi olan Xarıbülül kəlağayları hazırlayaq. Hazırlayacağımız kəlağayları Zəfər sevincini bizə yaşadan şəhidlərin analarına hədiyyə edək. Əgər dəstək olarsa, Zəfər kəlağaylarımızın istehsalını və satışını da təşkil etmək mümkündür. Satışdan əldə olunacaq vəsaiti isə kəlağayının təbliğinə xərcləyər, muzeyimizi daha da zənginləşdirərək.

Güllü Aliyeva bu il Azərbaycanın ali təhsil ocaqlarında, ümumtəhsil məktəblərində "Sazlı-sözlü kəlağayı günləri" adlı silsilə tədbirlər keçirməyi, sərgilər təşkil etməyi planlaşdırır. Bunun üçün Elm və Təhsil Nazirliyindən rəsmi razılıq da alıb.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"